

VERSLAG VAN DE EXCURSIE NAAR DEN HELDER OP 5 SEPTEMBER 1964

Aan de excursie werd deelgenomen door mevrouw Fehr, mevrouw van Wijk (introd.), mejuffrouw Eijkelenboom, mejuffrouw de Jager (introd.) en de heren Aten, van Berkum, Blokker, Diessel, Hopman, Kleyn, Lacourt, Maier, Neuteboom, Nijman, Prins, Prud'homme van Reine, van Regteren Altena, Schram, Spaik, Spierings, Verduin, Wolters en van Wijk.

Nadat men zich in het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee wadvaardig had gemaakt, werd per motorboot koers gezet naar de Vangdam ten zuidoosten van Nieuwediep. Een kleinere boot bracht de deelnemers tot dichtbij deze dam, die zij wadend of op de rug van bemanningsleden bereikten. Op de dam en het aangrenzende kleiige wad was gelegenheid een klein aantal gewone Nederlandse mariene weekdieren in hun natuurlijk milieu te observeren: alikruiken, kokkels, mossels, strandgapers en nonnetjes leven in grote getale op en in de zeer slikkige wadbodem. Onder leiding van de heer M. Fonds van eerdergenoemd instituut werd op verschillende plaatsen het materiaal van ongeveer $\frac{1}{4}$ m² bodemoppervlak uitgezeefd en werden de aantallen individuen van de verschillende soorten op deze plaatsen vergeleken. Deze aantallen waren soms duidelijk afhankelijk van bepaalde omstandigheden, zo bleek bijvoorbeeld het aantal kokkels minder te zijn waar meer stroom stond. Om grote *Mya*'s te bereiken moest natuurlijk diep gestoken worden. Aardig was het te zien hoe de alikruiken een spoor "graasden" in het laagje distomeeën, dat de bodem bedekte. Ook *Lepidochitona* werd levend langs de Vangdam gevonden.

Toen men op deze plaats uitgekeken raakte, werd aan de overzijde van de diepe geul langs de oostzijde van de Vangdam een veel zandiger terrein bezocht. Het tij was nu op zijn laagst. Hier werden $\frac{1}{4}$ m²'s vergeleken van de rand van de zandplaat naar het hoogste gedeelte, waarbij de kokkels sterker in aantal achteruit liepen dan

dan de nonnetjes. Het was warm en windstil, zodat iedereen ten volle genoot van het verblijf op dit mooie en interessante terrein. De juristen maakten van de gelegenheid gebruik door met een laatste zeebad afscheid van de zomer te nemen.

Door de opkomende vloed werd men tenslotte genoodzaakt de terugtocht te aanvaarden. In het Instituut droógde en verkleedde men zich weer, waarna de heer Fonds nog een korte samenvatting gaf van wat men gezien had. Een dankwoord van de voorzitter besloot het officiële deel van de excursie, maar de meeste deelnemers maakten nog gebruik van de uitnodiging van de heer Fonds om onder zijn leiding iets te zien van de levende have van het instituut.

Ook hier wordt nog eens dank gebracht aan dr. J. Verwey, directeur van het Instituut, de heer Fonds en de bemanning van de boten voor alles wat zij deden om deze excursie zo bijzonder goed te doen slagen.